

2020-2021 ÜRETİM YILI (1 EKİM 2020-31 MART 2021) BUĞDAY DEĞERLENDİRME RAPORU

2020-2021 üretim yılında 1 Ekim-31 Mart 2021 döneminde ülke ortalaması olarak düşen yağışlar uzun yıllar ortalaması ve geçen yıl yağışlarının altında gerçekleşmiştir. Ülke ortalaması olarak altı aylık yağış 307 mm olup, uzun yıllar ortalamasının (383 mm) ve geçen yılın (364 mm) sırasıyla **%20 ve %16** olmak üzere altında gerçekleştirmiştir.

Sonbahar yağışları tüm bölgelerde uzun yıllar ortalamasından ve geçen yıldan düşük olurken, en fazla azalma İç Anadolu bölgesinde olmuş, Ege ve Karadeniz Bölgelerinde ise son 40 yılın en kurak sonbaharı yaşanmıştır. Marmara Bölgesi haricinde tüm bölgelerde kış mevsimi yağışlarının uzun yıllar ortalamalarına göre azaldığı ve en fazla azalmanın **%31** ile İç Anadolu Bölgesi'nde gerçekleştiği gözlenmiştir (Ülke genelinde Aralık ayında da kuraklık seyri devam etmiştir. Bölge ve illerin tamamında-Antalya ve İzmir hariç-dramatik düşüşler kaydedilmiştir. Buna karşılık Ocak ayında yağışlar ülke genelinde uzun yıllar ve geçen yıl yağışlarının üzerinde gerçekleşmiştir. **Bu ayda yağışlarda uzun yıllara göre %43 ve geçen yıl yağışlarına göre %53 artış meydana gelmiş, tüm bölgelerde değişen oranlarda yağış artışı olmuştur. Şubat ayında ise yeniden kurak bir sezona girilmiştir. Bu ayda Marmara Bölgesi dışındaki tüm bölgelerde uzun yıllara ve geçen yıl yağışlarına göre azalma kaydedilmiş, yağışlarda uzun yıllara göre % 47 ve geçen yıl yağışlarına göre %57 azalma meydana gelmiştir).**

Mart ayında tekrar yağışlı bir sezon yaşanmış, birçok bölge büyüme ve gelişme açısından kritik olan bu ayın yağışlı geçmesi yeterli rekolte umutlarının devamı açısından olumlu olarak değerlendirilmiştir. Sadece Güneydoğu Anadolu Bölgesinde bu ayda düşen yağışlar uzun yıllar ortalamasının **% 14** altında gerçekleşirken, Karadeniz (**%63**), İç Anadolu (**%52**) bölgelerinde oldukça yüksek artışlar, diğer bölgelerde ise **% 26-34** arasında değişen artışlar kaydedilmiştir.

2020 yılında ülke genelinden uzun yıllardan daha sıcak bir sonbahar mevsimi yaşanmıştır. 2021 yılı kış mevsimi son 50 yılın en sıcak 3. mevsimi olarak gerçekleşmiştir. Kış aylarında sıcaklığın yüksek gitmesi özellikle İç Anadolu ve Geçit Bölgelerinde çıkış eksikliğinin ve gelişme geriliğinin giderilmesine önemli katkı sağladığı değerlendirilmektedir.

Bu dönemde (1 Ekim-31 Mart 2021) Marmara Bölgesinde yağışlar uzun yıllar ortalamasına ve geçen yıla göre sırasıyla normaller civarında ve %37 artma, Ege Bölgesinde %15 azalma ve %8 artma, Akdeniz Bölgesinde %22 ve %31 azalma, İç Anadolu Bölgesinde %27 ve %22 azalma, Karadeniz Bölgesinde %22 ve %10 azalma, Doğu Anadolu Bölgesinde %20 ve %16 azalma, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde %28 ve %40 azalma olmuştur.

Türkiye buğday ekilişinin tek başına %38'ini oluşturan İç Anadolu Bölgesinde 1 Ekim-31 Mart 2021 arasında 174 mm yağış alınmış olup, Güneydoğu Anadolu Bölgesi ile birlikte en fazla yağış düşüşü kaydedilen bölge olmuştur. Bununla birlikte yağışsız sonbahar ve aralık ayından sonra, Ocak ayında ortalama 53 mm, şubat ayında ise sadece 12 mm yağış alındıktan sonra, Mart ayında 60 mm gibi önemli miktarda yağış kaydedilmiştir. Böylelikle yağışların aylara dağılımı oldukça düzensiz olmakla birlikte, mart ayının yağışlı geçmesi kuraklığın belirli ölçüde telefi edilebilme imkanını ortaya çıkarmıştır. Toprakta önemli bir rezerv olmadığı dikkate alındığında Nisan-Mayıs yağışlarının durumunun belirleyici olacağı anlaşılmakla birlikte, %7 civarı bir rekolte düşüşü şimdiden beklenebilir görülmektedir.

Karadeniz Bölgesi yağış düşüklüğünün yaşandığı bölgeler arasındadır. Bölgede 1 Ekim-31 Mart 2021 arasında 311 mm yağış alınmış, yağış azalması Mart yağışları ile hafiflemekle birlikte, toplamda devam etmiştir. Giresun'un istisnai olarak toplamda uzun yıllar ortalamasından daha fazla yağış aldığı dikkati çekmektedir. Yağış azalması anılan dönemde Kastamonu'da ve bölgenin önemli buğday üretim alanları olan Amasya ve Tokat'ta daha belirgin olmuştur. Bölgede Ocak ayında ortalama 67 mm yağış düşmüş (uzun yıllar ortalaması ve geçen yıldan bir miktar daha yüksek), Şubat ayında 43 mm (uzun yıllar ve geçen yılın altında), Mart ayında ise 90 mm (uzun yıllar ve geçen yılın üzerinde) yağış almıştır. Sezonun kalan kısmındaki yağışlar verimlilik üzerindeki önemini korumaktadır. Bölgede yağış eksikliğinin iç bölgelerde kendisini daha fazla hissettirdiği dikkate alındığında, mevsimin kalan kısmındaki yağışlara bağlı olmakla birlikte %5 civarında üretim eksikliği ihtimali ortaya çıkmıştır.

Ege Bölgesi yağış eksikliğinin daha düşük boyutta yaşandığı bölge olarak görülmekte, geçen yıla göre daha fazla yağış aldığı değerlendirilmektedir. Ancak Denizli istisnai olarak yağış düşüşünün belirgin hissedildiği yer olmuştur. Marta ayında 82 mm yağış alan bölge toplamda 376 mm ye ulaşmıştır. Nisan yağışları hala bölgede buğday rekoltesi için kritik önemini korumakla birlikte, uzun yıllar düzeyinde bir buğday rekoltesi beklenilmektedir.

Marmara Bölgesi ise en iyi durumda olan bölge olup, uzun yıllar civarında olan toplam yağış, geçen üretim yılının oldukça üzerinde olmuştur. Ancak yazlık tabiatlı bazı buğday çeşitlerinin özellikle Edirne civarında Mart ayı soğuklarından önemli ölçüde etkilenmesi dikkat çekmektedir. Bölgede mevsimin geri kalanında dramatik bir kuraklık olmazsa uzun yıllar düzeyinde bir buğday rekoltesi olacağı tahmin edilmektedir.

Akdeniz Bölgesi yağış azalması olan bölgeler arasında olup, toplamda 408 mm yağışla uzun yıllar ve geçen yılın altında yağış almakla birlikte, Mart ayında 84 mm ile daha yüksek yağış almıştır. Nisan yağışları bölge için önemini korumakla birlikte, %4 civarında üretim eksikliği beklenebilir.

Doğu Anadolu Bölgesi de yağış düşüklüğü tespit edilen bölgeler arasında yer almış olup, toplamda 278 mm ile uzun yıllardan ve geçen üretim yılından daha düşük yağış almıştır. Yağış azalması özellikle Erzurum'da kendisini daha belirgin hissettirmiştir. Bununla birlikte, Mart ayında 66 mm ile daha yüksek yağış kaydedilmiş, Nisan-Mayıs yağışları buğday rekoltesi açısından kritik önemini muhafaza etmekle birlikte, %4 civarında bir rekolte eksikliği ihtimali mevcuttur.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi yağış düşüklüğünün daha belirgin hissedildiği bölge olmuştur. Toplamda 303 mm ile uzun yıllardan ve geçen üretim yılından oldukça düşük yağış almıştır. Yağış azalması bölgenin önemli buğday üretim alanlarına sahip olan Mardin ve Şanlıurfa illerinde daha belirgin olurken, Adıyaman ilinde uzun yıllar ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. Ayrıca Mart ayında 65 mm ile daha düşük yağış kaydedilmiş, Nisan- yağışları buğday rekoltesi açısından kritik önemini korumakla birlikte, %10 civarında rekolte düşüşü öngörülmektedir.

Özetle; Marmara ve Ege Bölgesi dışındaki bölgelerde meteorolojik ve hidrolik kuraklık (yer altı ve yer üstü su seviyelerinde önemli düşüşler) yaşandığı, buğday için tarımsal kuraklık riskinin devam ettiği, İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgelerinde Nisan-Mayıs yağışlarının, diğer bölgelerde ise Nisan yağışlarının izlenmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Buğday fiyatlarının TMO'nun açıkladığı fiyatların çok daha üzerinde seyretmesi, bölgelere göre değişen miktarlarda buğday ekim alanlarında artışı beraberinde getirmiş olup, buğday ekim alanlarının %1-2 civarında arttığı ve 7,1 milyon hektarın üzerinde çıktığı tahmin edilmektedir. Buğday içerisinde de artışın yine fiyat avantajı daha fazla olan makarnalık buğday ekiminde daha fazla olduğu değerlendirilmektedir (ülke makarnalık buğday ekim alanının %3-4 artması). Makarnalık buğday ekilişinde en büyük artışın Güneydoğu Anadolu Bölgesinde olduğu, bunu İç Anadolu Bölgesinin izlediği değerlendirilmektedir. Şu ana kadarki yağış eksikliği ile birlikte toplamda öngörülen rekolte eksikliğinin bir kısmının ekim alanı artışı ile karşılanacağı öngörülmektedir.

Bu değerlendirmeler ışığında, şu anki verilerle yaklaşık 7.1 milyon ha buğday ekim alanı ve 20 milyon ton buğday üretimi (geçen üretim yılında da bu civarda) dikkate alındığında, %5 azalış ile (yaklaşık 1 milyon ton) 19 milyon ton olacağı tahmin edilmektedir. Ancak daha doğru bir tahmin için Nisan yağışlarının miktar ve dağılımının önemi gözden kaçırılmamalıdır.

